

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו שבת פרשת אחרי תשע"ו לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתקי"ז

דרשת פרקי אבות

בחפזון, שלא להשהות השיעבוד רגע שאין בו צורך. והעונשים על המצרים באו הכל מדה במדה. ובליל פסח מגודל אור האמונה ששורה אז על כל אדם, משיגין שהעולם מתנהג ב'סדר' ולא במקרה, והכל היא בחשבון מופלא, גם כאשר לעיני בשר לא ניכר הסדר הלזה, ולכן קורין לילה זו בשם 'ליל הסדר'.

והנה אחד מהפלאים בהבריאה הוא, מה שאנו רואים שבני אדם שאין תורתם אומנתם הם מצליחין, ויש להם פרנסה בהרחבה, ומהם גם עשירים אדירים. ולעומת זה תלמידי חכמים הוגי תורה, פרנסתם מועטת, ועיניהם נשואות לקבל מאחרים, וכי זה תורה וזו שכרה. והרי זה דומה לשאלתו של משה רבינו, מפני מה צדיק ורע לו ורשע וטוב לו (ברכות ז.). אבל המשכיל יבין כי חכמה עמוקה מאת ה' יש בזה, כי התלמידי חכמים שתורתן אומנתן, בודאי שמוכן להם חלקם לעולם הבא, שאין הקב"ה מקפח שכרם, ולפום צערא אגרא. אך אלו שלא זכו לזה, ומבלים ימיהם בעסקי עולם הזה להרבות הון ועושר, איך יזכו לחלקם לעולם הבא. ולא עוד, אלא שגם לתחיית המתים לא יזכו, וכמאמרם (כתובות קיא): עמי ארצות אינם חיים שנאמר (ישעיה כו-יט) כי טל אורות טלך, כל המשתמש באור תורה, אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה, אין אור תורה מחייהו ע"ש.

ע"כ כן השכיל ה' שהתלמידי חכמים לא יהיו פרנסתם מצויה, ויהיו מוכרחים לישא עיניהם וידיהם להבעלי

כ"א ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה ס-כא) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, נצר מטעי, מעשה ידי להתפאר. ויש להבין מה שאומר ועמך 'כולם' צדיקים, הלא אמרו חז"ל (יומא לח): ראה הקב"ה שצדיקים 'מועטים' עמד ושתלן בכל דור ודור ע"ש. ואיך אמר הכתוב שעמך כולם צדיקים. גם מה שאמר לעולם יירשו ארץ, ופירש בתוספות יום טוב, ארץ זו משל, כלומר ארץ החיים, והיא העולם הבא ע"כ. ולכאורה לפי זה הוי ליה לומר לעולם יירשו עולם הבא, ולמה קראו ארץ. גם סיום לשון הכתוב 'נצר מטעי', צריך ביאור הכוונה בזה.

ונראה כי הנה אנו קורין סעודת ליל פסח בשם 'סדר', וביאר המהר"ל מפראג כי אנו רואים בהבריאה כמה דברים שאינם מובנים לפשוטי עם, עניים ולעומת זה עשירים, יש שחיהם בנחת ויש בצער, זה בכה וזה בכה, ויתכן לחשוב שהדברים הללו הם במקרה, כל אחד לפי מזלו. אבל אנו מאמינים בני מאמינים שהכל מתרחש לפי 'סדר' מסודר, אשר סידר הבורא עולם. וגם כאשר אין אנו משכילים להבין הכל, הלא גם בהמה לא משיג דרכי בני אדם משאו ומתנו ותחבולותיו, וכמו כן האדם אי אפשר לו להשיג דרכי ה', אשר מאד עמקו מחשבותיך, ואיש בער לא ידע וכסיל לא יבין זאת.

וזה ראינו במצרים, שישראל היו בשיעבוד, ולא היה זה במקרה, אלא בחשבון מסודר שהודיע ה' זאת כבר לאברהם מקדם. וכאשר באה זמן יציאתם היתה זאת

של תורה, שיהיה להם חלק בתורתן של התלמידי חכמים ודפח"ח.

ואמרו חז"ל (חולין צב.) אמר רבי שמעון בן לקיש, אומה זו [ישראל] כגפן נמשלה [כדכתיב (תהלים פ-ט) גפן ממצרים תסיע], זמורות שבה אלו בעלי בתים [דמה הזמורה הזו מוציאה לולבין ועלים ופרי והוא עיקר הגפן, כך בעלי בתים גומלי חסד ומחזיקים ידי עניים ומפזרים ממונם למלכות בשביל אחיהם ומתקיימים על ידם], אשכולות שבה אלו תלמידי חכמים, עלין שבה אלו עמי הארץ [עלין שבגפן סובלין הרוח ומגינים על האשכולות שלא יכם שרב ושמש ורוחות, כך עמי הארץ חורשין וזרעין וקוצרין מה שתלמידי חכמים אוכלים], קנוקנות שבה [דלא חזו למידין] אלו ריקנים שבישראל. והיינו דשלחו מתם, ליבעי רחמים איתכליא על עליא, דאילמלא עליא לא מתקיימין איתכליא ע"כ.

והנה כמו שבעל הגפן, אם כי עיקר כוונתו הוא להאשכולות, מכל מקום כדי שיוכל ליהנות מהפירות, הוא צריך להזמורות והעלים והקנוקנות, שאם יחסר או יחלש אחד מהם, לא יהיו לו פירות ראויים והגונים. כן הוא הכלל ישראל, הקב"ה צריך כל אחד ואחד מאתנו שיעמוד לסעד ולעזר להבני תורה, שאם לא כן אין התורה מתקיימת, וחלק כחלק יאכלו, ובצל החכמה בצל הכסף (קהלת ז-ב), ושניהם ביחד, הלומד והמחזיקו, יזכו לחיי העולם הבא ולתחיית המתים.

וזהו שהודיע לנו התנא, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. גם מי שלא זכה להיות תורתו אומנתו. שנאמר ועמך כולם צדיקים, אם כי ראה ה' שהצדיקים מועטים, מכל מקום במה שמחזיק ומסייע ללומדי תורה גם הוא יחשב למעלה כמדריגת הצדיק. ולעולם יירשו ארץ, לעולם יהיה נגד עיניהם באיזה אופן היתה ירושת הארץ, שלא נתנו ללויים חלקם מתחלה, אלא נתחלקה ירושת הארץ לכל השבטים, והם נתנו חלק מעריהם להלומדי תורה שבט לוי, ובזה הורה ה' על מעלת מחזיקי התורה שיש להם חלק בתורתו של לוי. והם נצר מטעי, ענף מנטיעתו, שכמו שהנוטע עץ פרי, הוא צריך גם להעצים והעלים, שבלי הם אין לו פירות, כן הם הכלל ישראל, הם הנצר של מטעי, הזמורות והעלין, ואלמלי עליא לא מתקיימא אתכליא.

בתים, ועל ידי שהם מחזיקים אותם לעסוק בתורה, שאם אין קמח אין תורה (אבות ג-ז), אם כן תורתן שלמדו בא מחמת החיזוק שהם החזיקו אותם, על כן גם להם יש חלק בתורה, ויזכו לחיי העולם הבא. וכמו שאמרו (שם) רבי מצאתי להם תקנה מן התורה [יהנו לתלמידי חכמים מנכסיהם], כל המשיא בתו לתלמיד חכם והעושה פרקמטיא לתלמיד חכם [מתעסק בממון תלמיד חכם כדי להגיע לידם שכר, והם פנויים לעסוק בתורה], והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה ע"ש. ובאופן זה יוכל כל אחד לזכות להיות לו חלק בתורת ה', אשר על ידו ינחיל הארץ העליונה. - וגם מי שלא זכה להון ועושר שיוכל ליהנות לתלמידי חכמים בנכסיו, מכל מקום יש חסד גם בגופו, לעשות לו צרכיו ולסדר עניניו, שלא יצטרך החכם להתבטל מתורתו. ולפעמים לחזקו ולעודדו בדברים להשיב את רוחו, וכדוגמת שאמרו (בבא בתרא ט:) המפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות ע"ש.

ובספר משנה שכיר (פ' מסעי) כתב בזה דבר נפלא, דבחלוקת הארץ כתיב (במדבר לה-ב), צו את בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים לשבת וגו', והערים אשר נתנו מאחוזת בני ישראל, מאת הרב תרבו ומאת המעט תמעטו, איש כפי נחלתו אשר ינחלו, יתן מעריו ללויים ע"כ. ולכאורה יפלא כיון דאז היה בתחלת החלוקה, למה הוצרך לחלק בתחלה הכל לישראל ואחר כך יתנו ללויים מחלקם, והלא טוב היה תיכף מתחלה ליתן לישראל לכל אחד פחות מעט, והנותר יתחלק ללויים לערים לשבת, ולמה נתחלק הכל לישראל ואחר כך יתנו לישראל מחלקם, שהיה יכול להיות קצת הקפדה אצל ישראל על זה.

אך בהיות שבט לוי הובדל לעבוד את ה' לשרתו, ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו לרבים (וכמבואר ברמב"ם סוף הלכות שמיטה), רצה הקב"ה שלכל ישראל יהיה להם חלק בתורתם, כי הכלל יהיו טרודים בנחלתם, ואיך יזכו ליקח חלק בתורה, על כן צוה ה' שתחלה יתחלק הארץ לישראל, ואחר כך יתן כל אחד מחלקו ללוי העובד את ה', ועל ידי זה יהיו מקושרים אלו באלו בתורתם. וכמו כן הוא בכל הדורות, מה שה' משפיע טובת עולם הזה ביותר לאותן שאין תורתן אומנתן, הוא כדי שגם הם יזכו לכתרה

על הלוחות (שמות לב-טו), אל תקרי חרות אלא חרות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה ע"כ. ונראה דפשוטו של מקרא, שהאותיות היו חרותים, עולה בקנה אחד עם הדרש שהעוסק בתורה נעשה בן חורין. דאיתא בגמרא (מגילה ב:) אמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין [שהיתה חקיקתן משני עבריהן, הלכך שאר האותיות יש להן מקום דבק, אלא מ"ם וסמ"ך היתה באויר] ע"כ. ויש להבין הלא לא עביד קוב"ה ניסא למגנא, ולמה נעשה נס אשר שני אותיות אלו בנס היו עומדין, ובודאי יש בזה רמיזי דחכמתא ללמד ממנו מוסר השכל.

וביארנו במקום אחר (עיין שמן ראש לפורים ח"ב רעט.), שזה בא לרמז על מאמרם הנ"ל דהמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, אשר כמה פעמים האדם נכשל, ויש לו בעיות עם המס שהמלכות מטיל על בני המדינה, אבל המקבל על עצמו עול תורה יעבירו ממנו עול מלכות. הקב"ה נתן לנו את תורתו חרות על הלוחות, חרותים מעבר לעבר, ועל ידי זה מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים. והם אותיות 'מס', לרמז על עול מלכות שמטילין מס על יושביה, ועול מסים הללו אינם לפי השכל ובינת האדם, למה מטרידין לאחד וחבירו אינו טרוד, והמס עומד בנס. אבל הם חרותים בהלוחות, המס שהוא בדרך נס, מונחת בהלוחות, שאם יקבל על עצמו עול תורה יעבירו ממנו עול מלכות, והפורק עול תורה נותנין עליו עול מלכות.

ואם כן ממה שהמכתב מכתב אלקים הוא, חרות על הלוחות, שהיו חרותים מעבר לעבר, ואם כן מ"ס שבלוחות עומדות בדרך נס, זה בא להורות כי החירות מהמס של עול מלכות תלוי בקבלת עול תורה, ואין לך בן חורין מזה אלא מי שעוסק בתורה.

ולכן הגם שגזירה נגזרה על ישראל עול מלכות ארבע מאות שנה, מכל מקום בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, והמה מוכנים לקבל על עצמם עול תורה, ולכן עול תורה מבטל ומעביר עול מלכות שיש על צוארם. ולא עוד אלא שיצאו ברכוש גדול גם כן, כי בקבלת עול תורה מעבירין גם עול דרך ארץ, וישראל במדבר לא היה עליהם עול פרנסה, כי ירד לפנייהם המן, וכולם היו עשירים מרכוש מצרים.

ומכאן מקום גם המחזיקי תורה מוטל עליהם החיוב לקבוע עתים לתורה, וכמבואר ברמב"ם (ה' תלמוד תורה א-ח) שכל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין וכו' ע"ש. ולא עוד אלא שהצלחת האדם בנכסיו שורשו ממה שמקבל על עצמו עול תורה. ונקדים מתחלה מה שמצינו, שכאשר נתגלה ה' למשה בסנה, ושלח אותו להוציא את בני ישראל ממצרים, טען משה, מי אנכי כי אלך אל פרעה, וכי אוציא את בני ישראל ממצרים (שמות ג-יא), וברש"י מה זכו ישראל שיעשה להם נס ואוציאם ממצרים. והשיב לו ה', בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, שיקבלו התורה עליו, והיא הזכות העומדת לישראל.

ונראה כי באמת נגזרה הגזירה, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה (בראשית טו-יג), ועדיין לא נשלם הזמן, ולא באה זמן גאולתם. אמנם מבואר במשנה (אבות ג-ה) כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה, נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ ע"כ. וביאר ברבינו יונה, שהמקבל עליו עול תורה, אחר שעושה תורתו עיקר ומלאכתו עראי, הקב"ה ישמרנו מכל דבר רע שלא יצטרך ליבטל מלימוד התורה, ולא יתן בלב העריץ הלוקח נפשות לעשות מלאכתו לקחת את זה, וינצל ממלאכת העריצים, להקים רצונו לעסוק בתורה. ועול דרך ארץ, לא יצטרך לעשות מלאכה הרבה לצורך פרנסתו, ובמעט יספיק לו לכדי חיותו, כי מלאכת הצדיק מתברכת, ונפשו שמחה בחלקו. וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין לו עול מלכות. שהוא חושב לעשות מלאכתו הרבה אם יניח מלאכת התורה, והשי"ת יפר מחשבתו ויתן בלב המלך לקחתו לעשות מלאכה לו, כי פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו (משלי כא-א). ועול דרך ארץ, שהוא נודד וטורח אחר מחייתו ולא יוכל למצאה. גם כי ימצאנה לא ישמח בחלקו, וכל ימיו להבל יגע להעשיר ולהוסיף עושר על עושר, וכענין שנאמר (קהלת ה-ט) אוהב כסף לא ישבע כסף, ונמצאו כל ימיו יוצאין בעמל ויגיעה, ולא יהיה לו מנוחה לעולמי עד ע"כ.

ונראה דזהו שאמרו חז"ל (אבות ו-ג) והלוחות מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים הוא, חרות

שיהיו נאכלים ומעוכלים עד תומם. ואם כן עבודת העולה, נראה לעיני בשר שהריוח שלו מועט.

אבל באמת אינו כן, דאיתא במשנה (יומא כו.) חדשים לקטורת [מי שלא זכה לקטורת מימיו] בואו והפיסו. ובגמרא (שם) תנא מעולם לא שנה אדם בה וכו', מפני שמעשרת [לפיכך לא היו מניחין אותו לשנות] וכו', דכתיב (דברים לג.) ישימו קטורה באפך, וכתיב בתריה ברך ה' חילו. ופריך אי הכי עולה נמי הכתיב וכליל על מזבחך. אמר ליה הא שכיחא והא לא שכיחא ע"כ. ופירש בתוספות ישנים, דפריך שגם על העולה יפיסו רק חדשים, ומשני דעולה שכיחא, דיכולים כל אחד ואחד להתנדב עולה ולהביא, אבל קטורת אין יכולים להתנדב, אלא אותה של ציבור ע"כ. ואם כן הקרבת עולה מעשרת את הכהן, ומתקיים ביה ברך ה' חילו.

ומעתה מי מרויח יותר, המקריב שאר הקרבנות יוצא בריוח של איזה חתיכות בשר, כפי שיוכל לאכול ביום או יומיים, והמקריב את העולה מרויח בעשירות. ואף על פי כן להקרבת עולה צריך זירוז יותר, לפי שריוח הבשר רואה בעיניו, והעשירות לא רואה. והכתוב אומר בו לשון צו, מיד ולדורות, תזרו עצמך בהקרבת העולה, כי הריוח מזה אינו רק אכילת בשר שהיא הנאה רק מיד, אלא בזה יש ריוח עשירות מיד ולדורות.

וכמו כן האדם מזניח את לימוד התורה בשביל שיוכל בשעה זו להרויח כמה דולארין, ושוכח שהוא מחליף בזה עשירות עבור נזיד עדשים, כי לימודו מביא הצלחה בכל נכסיו, ומעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. והפורק מעצמו עול תורה, ירויח איזה פרוטות, אבל לעומת זה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.

סעודה שלישית

ונקדים מתחלה מה שאמר הכתוב לעיל במיתתם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, וימותו לפני ה' (י-ב). וכתוב בבעל הטורים, אותם מלא וי"ו, שחטאו בששה דברים, אש זרה וכו' ע"ש. ויש לומר עוד, דהנה במדרש (ויק"ר כ-ט) איתא שמתו על שנכנסו מחוסרי בגדים ע"ש. וכתוב ביד דוד (בפרשתנו) היינו שנכנסו מחוסר מכנסים, ועשו כן כיון שלא מצינו בתורה בהדיא ציווי על לבישת מכנסים,

ידוע לכל, חיוב קביעת עתים לתורה, אשר בכל עת פנוי ממלאכתו מוטל עליו חיוב לימוד התורה. מעולם לא היה קל כל כך ללמוד ולהשלים מסכת אחר מסכת כמו בזמנינו, ישנם גמרות עם ביאורים קלים שוה לכל נפש. יש חברות שונות בסדר מיוחד, עמוד יומי או דף יומי, ויוכל לבחור במסכת שלבו חפץ בו. ויש לכל אחד לסדר לעצמו להתחבר באחד מהחברות, אשר על כולם יש שיעורים מתלמידי חכמים מופלגים, ויוכל לחזור על לימודו תמיד בטעיפת שונות. וגם בחורי ישיבות ואברכי הכוללים, אם כי יש להם שיעורים קבועים, מכל מקום יש להם הרבה זמנים פנויות, שיכולין ללמוד עוד מסכת על צדם. ונאמנים עלינו דברי חז"ל (עבודה זרה יט:) שכל העוסק בתורה נכסיו מצליחין, והמקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, ויראה ברכה במעשי ידיו.

*

הכתוב אומר בהקרבת קרבן עולה, צו את אהרן ואת בניו לאמור, זאת תורת העולה וגו' (ויקרא ו-ב). וברש"י אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון כיס (תו"כ ע"כ). ונראה כי הנה בבית ה' מקריבים הרבה סוגי קרבנות, ובדרך כלל בכל הקרבנות הכהן מרויח קצת מעבודתו, שניתן לו חלק מהבשר, בקדשי קדשים כחטאת ואשם כל הבשר הם להכהנים, בקדשים קלים כשלמים, ניתן להם החזה והשוק, אבל בעולה שהוא כולו כליל, אין לו בו אלא העור. ולא עוד, אלא שעבודת העולה קשה ומרובה ביותר משאר הקרבנות, שצריך לנתח את כל הבשר, להדיחם ולמולחם ולהעלותם להמזבח ולהקטירם

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקודש וגו' (טו-א). המפרשים דקדקו שלא נאמר למשה כדיבור הראשון שום דבר. ופירשו שבהיות שמתו נדב ואביהוא, ולא נתגלה מאת ה' סיבת מיתתם, על כן אחרי מות שני בני אהרן, דבר ה' למשה שהסיבה היתה 'בקרבתם לפני ה' וימותו' ע"כ.

והנה במדרש שם איתא עוד טעם, שלא היה להם נשים ע"ש. ויש לומר כי שני הטעמים הללו עולות בקנה אחד. דאיתא בגמרא (ערכין טו.) למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות [בפרשת ואתה תצוה], לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין וכו'. מכנסים מכפרים על גילוי עריות דכתיב (שמות כח-מב) ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה ע"ש. והנה באבר זה יש קיום מצות סור מרע, והיינו להזהר מעריות, ולעומת זה ועשה טוב, לישא אשה לקיים מצות פרו ורבו. והמכנסים הבאים לכסות חטא בשר ערוה, הם כפרה גם על אלו שלא עוסקין בפריה ורבייה. וכיון שהם נכנסו מחוסר בגד מכנסים הבאים לכפר על בשר ערוה, נתעורר חטאם במה שלא נשאו נשים, ואם כן שני דברים אלו תלויין זה בזה.

*

והנה מצינו אחר מיתת שני בני אהרן אמר משה לאהרן, הוא אשר דבר ה' לאמור בקרובי אקדש (יג-א). וברש"י היכן דיבר, ונועדתי שם לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט-מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי. אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ויקרא יב-ב) ע"כ. ואם כן סיבת מיתתם בא בשביל שהם קרובי ה', ובקרובי אקדש. וזהו שאמר ה' אחרי מות שני בני אהרן, שהסיבה לזה היתה בשביל קרבתם לפני ה', שהם קרובי ה', ונתקדש הבית במיודעיו של מקום.

ונראה בביאור הדברים שאמרו שמתקדש הבית במיודעיו של מקום, דאיתא בגמרא (חגיגה יב:) שבעה רקיעין הן וכו', זבול שבו ירושלים ובית המקדש ומזבח בנוי, ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן בכל יום, שנאמר (מלכים א ח-יג) בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים, (ובעין יעקב הוסיף, ומה מקריב, וכי תעלה על דעתך שיש לשם פרים וכבשים, אלא מהו מקריב, נשמתם של צדיקים) ע"כ. וכן הוא בתוספות (מנחות קי. ד"ה ומיכאל) דזהו מה שאומרים בתפלה, ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ע"ש. ובענף יוסף שם כתוב בשם האריז"ל שסוף ותענוג העולם הבא הוא, שהמלאך מיכאל הכהן הגדול לוקח הנשמה ומקריבה על המזבח לקרבן לפני ה', ושמחה

וכמבואר (יומא ה:) דמכנסים אין כתובין בפרשה, אלא כשהוא אומר (שמות כט-א) וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן, להביא המכנסים וי"ו מוסיף על ענין ראשון, המדבר בצוואת עשיית הבגדים, ושם כתיב ועשה להם מכנסי בדן ע"כ. ואם כן הא דנכנסו מחוסר בגדים, במכנסים, משום שלא דרשו האות וי"ו של וזה הדבר, על כן רימזו הכתוב ותאכל אותם מלא וי"ו, כי סיבת מיתתם היתה שלא דרשו את הוי"ו, ועל כן נכנסו מחוסר בגדים.

*

ויש לומר עוד, דהנה ביד דוד (שם) כתב לבאר יותר למה חשבו שלבישת מכנסים אינו לעיכוב, דאיתא ברבינו בחיי (ויקרא ח-ו) דשמונה בגדים המה נגד שבעה הרקיעים ונגד כסא הכבוד. והמכנסים שלובשין תחלה, הוא כנגד הרקיע הראשון וכו', והציץ שכתוב בו קודש לה', כנגד כסא הכבוד שהוא למעלה משבעה הרקיעין ע"כ. ואיתא בגמרא (חגיגה יב:) ריש לקיש אמר שבעה רקיעין הן, ואלו הן, וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות. וילון אינו משמש כלום, אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית, ומחדש בכל יום מעשה בראשית נכנס שחרית לתוך תיקו והאור נראה, ויוצא ערבית מתיקו ומתפשט למטה מן האור, והרי העולם חשוך, וזהו חידושו למעשה בראשית בכל יום ע"כ.

לכן לא לבשו בני אהרן מכנסים, שהיו סוברים שאין מן הצורך ללבושו כנגד וילון, שהרי וילון אינו משמש כלום, וגם יש דיעות שאינו ממנין הרקיעים (כמבואר בגמרא חגיגה שם), ואף למאן דאמר שהוא בכלל הו' רקיעים, מכל מקום הוא נכנס שחרית ויוצא ערבית, והיינו שבליילה הוא פרוס וביום הוא נגלל כנ"ל, ובקרבנות כתיב (ויקרא ז-לח) ביום צוותו, דבלילה אין מקריבין (כריתות ז:), נמצא דביום בשעה שמקריבין הוי הוילון נגלל, לכן לא לבשו מכנסים ע"כ.

ואם כן סברו נדב ואביהוא, דאין צריכים ללבוש הבגדים רק כנגד וי"ו רקיעין, אבל לא כנגד וילון דאינו משמש כלום. ועל כן נרמז ותאכל אותם מלא באות וי"ו, לרמז כי זה היה סיבת חטאם, שסברו שאין צריכין ללבוש אלא כנגד וי' רקיעין, ולכן נכנסו מחוסר מכנסים שהוא כנגד וילון.

*

ותענוג זה לא שזפתו עין רואה, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו ע"כ.

וכמו כן מיתת צדיקים היא כקרבן לכפר על עונותיהם של ישראל, כדאיתא בגמרא (מועד קטן כח). למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך, מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת ע"ש. וכן אמרו (ברכות סב): ויאמר למלאך המשחית בעם רב (שמואל ב כד-טז), אמר ליה הקב"ה למלאך, טול לי רב שבהם שיש בו ליפרע מהם כמה חובות [שיש במיתתו כדי לכפר על כמה עונות], באותה שעה מת אבישי בן צרויה ששקול כרובן של סנהדרין ע"ש.

ובהיות שאז נתחנך משכן ה' להקרבת קרבנות לכפר, ולא רק מסוג הבהמות יש קרבן, אלא גם בנשמותיהן של צדיקים, על דרך אדם כי יקריב 'מכם' קרבן לה' (ויקרא א-ב), על כן הוצרך לחינוך בית ה' גם קרבן מצדיקים, והיינו נדב ואביהוא. וכיון שאז ירדה אש מן השמים, ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים (ט-כב), כמו כן ירדה אש על נדב ואביהוא, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, שגם המה סוג קרבן לה'.

והנה ידוע כי הרמ"ח מצות עשין הם כנגד אבריו של אדם (מכות כג), והשס"ה לא תעשין הם כנגד השס"ה גידין (זוה"ק ח"א קע). ואם האדם חוטא באחד מתרי"ג מצות התורה, נעשה מזה פגם כנגדו באותו אבר וגיד. והרי התורה אסרה כל אשר בו מום לא תקריבו, כי לא לרצון יהיה לכם (ויקרא כב-ב), על כן רק צדיקים גמורים כנדב ואביהוא, שהם גדולים ממני וממך, נבחרו להיות כעת להחניוך במשכן ה' כקרבן מסוג האדם. ובזה נתקדש הבית במיודעיו של מקום, שגם הם חניכו את המשכן במה שניטל אז נשמותיהן של צדיקים.

וזהו שהודיע ה' למשה אחרי מות שני בני אהרן, שסיבת מיתתם היתה, בקרבתם לפני ה', שברוב קדושתם

היו הם היותר קרובים אל ה', ולכן בחר ה' בהם שהמה יהיו החינוך של קרבן מסוג אדם, כי המה היו מובחר האדם. ומצינו בקרבן שיש להדר על חטאת שמינה, וגם אם כבר שחט בשבת חטאת כחושה, אומרים לו הבא שמינה לכתחלה ושחוט (מנחות סד).

ודקדק הכתוב לומר בקרבתם 'לפני' ה' וימותו, דאיתא במדרש (ב"ר יב-טו) בראשית ברא אלקים (א-א), בתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, שיתף מדת הרחמים למדת הדין, והיינו דכתיב (להלן ב-ד) ביום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים ע"כ. ואם כן מחשבת הבריאה היתה להתנהג במדת הדין, ושוב שיתף לה מדת הרחמים. והנה שיוכל לעמוד אדם חי בצדקתו לפני מדת הדין היא מדריגה רבה, וכמאמרם (ערכין יז). אלמלא בא הקב"ה עם אברהם יצחק ויעקב בדין אינן יכולין לעמוד מפני התוכחה ע"ש. ונדב ואביהוא שהיו גדולין ממשה ואהרן, אמר עליהם הכתוב בקרבתם 'לפני' הוי"ה, הם היו קרובים לה' גם לפני ששיתף את השם הוי"ה, שאז היה בעולם רק המדת הדין, וגם במצב כזה היו קרובים לה'.

ועל דרך זה היה נראה לפרש בפרשתנו, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם 'לפני' ה' תטהרו' (טז-ל), דלכאורה סיפא דקרא מיותר. אך הכוונה שהתורה רוצה לבטא גודל כח הכפרה של יום הכיפורים, שמטהר את האדם לא רק שיוכל לעמוד נגד מדת הרחמים, אלא שמנקה את עונות בית ישראל, שגם 'לפני' הוי"ה תטהרו, קודם ששיתף ה' להבריאה את השם הוי"ה, שבתחלה עלה במחשבה לברוא במדת הדין, גם נגד מדת הדין יוכל לעמוד אחר כפרת יום הכיפורים.

ובמשנה (יומא פה:) דרשו, מקוה ישראל ה' (ירמיה יז-ג), מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל ע"כ. ויש לומר כי אחר הטבילה במקוה יוצא טהור לגמרי גם נגד מדת הדין, וכמו כן היא טהרת יום הכיפורים שהקב"ה מטהר בו את ישראל.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מזה"ר ר' טובי ליכטמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למזל טוב	מזה"ר ר' אברהם שמוחה שימשאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למזל טוב	מזה"ר ר' עקיבא פישער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוס בתו למזל טוב	ברכת מזל טוב להרה"ג יוסף זילבער שלישי"א דומ"ץ התאחדות אברכים מאנסי לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת נכדתו למזל טוב
---	---	---	--